

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ดนตรีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อจิตใจมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องมาจากองค์ประกอบดนตรี ซึ่งทำให้ดนตรีมีผลต่อจิตใจคนเราไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ โดยเฉพาะ จังหวะ ทำนองและลักษณะทางดนตรีปกติเป็นตัวมีผลต่อการตอบสนองอารมณ์และจิตใจ ดนตรีที่ฟังแล้วเกิดความรู้สึกสงบสบายใจนั้น มีผลต่อการลดความวิตกกังวล ดนตรียังมีอำนาจกระตุ้นจิตใจและสมองของคนเราให้เข้าใจสังขารความเป็นจริงของโลก ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เป็นต้น

ดนตรีเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์และอำนาจของดนตรี ยังสามารถช่วยบำบัดโรคทางกายและจิตใจได้ นักปราชญ์หลายท่าน ได้กล่าวถึงดนตรีในทำนองเดียวกันเช่น เพลโต กล่าวว่าสุขภาพกายและสุขภาพจิตสามารถปรับให้ดีขึ้นได้โดยการใช้นักร้อง พิณ พิณออร์แกน เชื่อว่า ดนตรีในชีวิตประจำวันของมนุษย์มีผลกระทบต่อสุขภาพ โยเมอร์กกล่าวว่าอารมณ์ในทางลบทั้งหลาย ซึ่งได้แก่ ความโกรธ ความกลัว ความเศร้า ความวิตกกังวล ความเหนื่อยล้า สามารถป้องกันได้ด้วยเสียงดนตรี การจะนำดนตรีมาบำบัดมาฟื้นฟูจิตใจและร่างกาย โดยมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ดนตรีสามารถทำให้เกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดจนทำให้เรามีสุขภาพแข็งแรง กล่าวคือ คนที่มีสุขภาพแข็งแรงร่างกายปกติจะสามารถดำรงรักษาสุขภาพได้ ส่วนที่ผู้ที่มีร่างกายเสื่อมสมรรถภาพ ผู้ป่วยกระเสาะกระแสะ ผู้ป่วยเป็นอัมพาต อีกทั้งผู้ที่มีการหลงลืมก็สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายได้ ดนตรีจะช่วยให้การดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขกระชุ่มกระชวย ไม่ว่าผู้ที่มีอายุมากหรือสุขภาพร่างกายไม่ปกติ

เด็กและเยาวชนนับว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ และเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองในเรื่องสิทธิของเด็กมากเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและเจริญเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กด้อยโอกาสที่ต้องการการให้โอกาสทางสังคมและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง

เด็กด้อยโอกาสเป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งประสบปัญหาเดือดร้อน อันเนื่องมาจากภาวะยากจนการอาศัยในชุมชนแออัดหรืออยู่ในถิ่นทุรกันดาร เด็กและเยาวชนเหล่านี้ มักขาดโอกาสทางการศึกษาและประสบปัญหาทางภาวะโภชนาการหรือภาวะขาดสารอาหารรวมทั้งขาดแคลนที่อยู่อาศัย ซึ่งเด็กและเยาวชนด้อยโอกาสเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกายและสติปัญญา จึงควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน วัยเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเป็นกำลังของชาติ หากเด็กและเยาวชนได้รับการส่งเสริมการทั้งด้านร่างกายและสติปัญญาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมก็จะทำให้เด็กมีการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ (ที่มา : <http://home.kku.ac.th>)

ปัจจุบันยังมีกลุ่มเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ แม้ว่าจะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนมูลนิธิต่าง ๆ ได้จัดบริการในรูปแบบที่หลากหลาย แต่ก็ยังไม่ทั่วถึงเด็กด้อยโอกาส

การสร้างอนาคตของชาติด้วยการพัฒนาคน เด็กและเยาวชน โดยการให้โอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง จะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคม โดยนำไปสู่ การพัฒนาตนเองเพื่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งพบว่า ยังมีเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสที่อยู่ในวัยเรียนจำนวนหนึ่งที่ยังขาดโอกาสทางการศึกษาและพัฒนา ตนเอง

เด็กผู้ด้อยโอกาส ณ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต จังหวัดปทุมธานี เป็นกลุ่มเด็กด้อย โอกาสอีกกลุ่มหนึ่ง รัฐยังได้คำนึงถึงบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งด้อยโอกาสเกือบจะทุก ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่ การมีสถาบันครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์และมั่นคง เช่น บิดามารดาแยกทางกัน เสียชีวิต ต้องโทษหรือ ตกอยู่ในสภาวะอื่นใด ที่ไม่สามารถอยู่กับครอบครัวของตนเองได้ ผลกระทบจากสาเหตุดังกล่าวจึง เกิดแก่เด็ก ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เด็กบางคนจึงกลายเป็น เด็ก กำพร้า อนาคต ถูกทอดทิ้งจากผู้อุปการะเลี้ยงดูและเด็กที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้การอุปการะ เลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2545-2559) มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุน การเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ ประชากรในวัยเรียนโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่มให้มีโอกาสเข้าถึง ได้รับการบริการทางการศึกษาและฝึกอบรมที่จัดอย่างทั่วถึง ให้มีความเสมอภาคโอกาสในการศึกษา แก่เด็กทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกัน กำหนดให้การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและ โอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

เพลงร้องและดนตรี สามารถนำมาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ของตนออกมาในรูปลักษณะของท่าทาง เนื้อร้อง เสียงเพลง จึงนำเพลงร้องและดนตรีที่เลือกสรรแล้ว มาใช้กับเด็กผู้ด้อยโอกาส เพื่อช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ช่วยแก้ไขความบกพร่อง ของเด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเริ่มที่ปัญหาและสภาพ ความบกพร่องของเด็ก แต่ละคน การบำบัดด้วยเพลงร้องและดนตรีนี้ มีจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกับการบำบัดด้วยวิธีและ เครื่องมืออื่น ๆ คือ มุ่งที่จะกระตุ้นให้เด็กได้มีพัฒนาการเป็นไปอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กมีความคิด ความอ่าน สามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ได้ดีในอนาคตและส่งเสริมให้พฤติกรรมใหม่ที่เกิดขึ้นคง อยู่ต่อไป

จากเอกสารและงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าเพลงและดนตรีมีบทบาทต่อการฟื้นฟูจิตใจของมนุษย์ กล่าวไว้ ดังนี้

ดร.ไมค์ ครอว์ฟอร์ด (2551, ออนไลน์) หัวหน้าที่มิวสิก มหาวิทยาลัยอิมพีเรียล คอลเลจ ลอนดอน กล่าวถึง ดนตรีบำบัดว่า การใช้ดนตรีบำบัดจะช่วยบรรเทาอาการป่วยทางจิต เช่น โรค ซึมเศร้า วิตกกังวลและโรคจิตเภทที่ขาดการติดต่อกับสิ่งแวดล้อม วิธีศึกษาทำโดยการให้คนไข้ในกลุ่ม ทดลองได้รับการบำบัดตามวิธีการทั่วไป เปรียบเทียบกับการใช้ดนตรีบำบัดแบ่งเป็น 8-12 ช่วงด้วยกัน

จากนั้นจึงนำมาประเมินผลและพบว่าผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัดด้วยดนตรีมีอาการดีขึ้นมากกว่า แต่ยังต้องการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อยืนยันผลต่อไป สำหรับการบำบัดอาการทางจิตด้วยยาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน อาจช่วยบรรเทาอาการป่วยลงได้ แต่การใช้อาจมีผลข้างเคียง เช่น ทำให้น้ำหนักตัวเพิ่มขึ้น เสี่ยงเป็นโรคเบาหวาน และเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ

เสาวนีย์ สังข์โสภณ (2550, ออนไลน์) กล่าวว่า วิธีการนำดนตรีมาใช้เพื่อสุขภาพมีหลายรูปแบบ ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมต่าง ๆ คือ การฟังเพลง การร้องเพลง การร้องเพลง การเต้นรำและการเล่นดนตรี

1. การฟังเพลง มีประโยชน์ เพื่อผ่อนคลายเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ ก่อให้เกิดสมาธิ
2. การร้องเพลง มีประโยชน์ เพื่อระบายความตึงเครียดในใจ
3. การเต้นรำ มีประโยชน์ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่ายผ่อนคลายความตึงเครียด
4. การเล่นดนตรี มีประโยชน์ทำให้เกิดสมาธิ มีความสุขเพลิดเพลินเบิกบานใจ มีความมั่นใจและภูมิใจในตนเอง

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะนำเพลงร้องและดนตรีมาจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งในการช่วยให้เด็กลดความบกพร่องต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิดและพฤติกรรม ไม่เป็นโรคซึมเศร้า ไม่หวาดกลัว ด้วยการนำเพลงร้องและดนตรีมาจัดในรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากเพลงร้องและดนตรีเป็นกรณีพิเศษและสนใจที่จะเรียนมากที่สุด จึงควรสนับสนุนและให้ความสำคัญกับกลุ่มเด็กผู้ด้อยโอกาส ควรได้รับโอกาสในการเรียนรู้ตลอดไป เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการเป็นไปอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะด้านอารมณ์ สมาธิและสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถที่จะดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การนำเพลงร้องและดนตรีมาจัดในรูปแบบกิจกรรมเป็นทางเลือกที่มีประสิทธิภาพทางหนึ่งในการนำมาช่วยพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กผู้ด้อยโอกาส โดยมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม แม้ว่าการนำเพลงร้องและดนตรีมาจัดกิจกรรมไม่ใช่การรักษาโรคโดยตรง แต่ก็เป็นการส่งเสริมให้การรักษาด้วยยาและวิธีบำบัดอื่น ในทางปฏิบัติบทเพลงซึ่งประกอบด้วยเนื้อร้องและทำนองรวมทั้งเครื่องดนตรี ถือเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กให้มาได้รับการบำบัด

ทั้งนี้ผู้วิจัยสนใจในประเด็นของเด็กผู้ด้อยโอกาส ณ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต ยังมีเด็กอีกเป็นจำนวนมากขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้ รับกิจกรรมสร้างเสริมพัฒนาการ เพื่อลดความบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งเพลงร้องและดนตรีเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างเสริมและพัฒนาจิตใจ คุณธรรม พัฒนาการ สุขภาพและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกลไกของการใช้กระบวนการทางสมองในการถ่ายโยงข้อมูลการรับรู้และมโนทัศน์ที่สานเชื่อมกัน เพลงร้องและดนตรีมีส่วนกระตุ้นศักยภาพสมอง เพื่อการพัฒนา I.Q. E.Q. M.Q. และสมาธิ ด้วยพลังคลื่นเสียง โดยผู้วิจัยจะนำกิจกรรมเพลงร้องและดนตรี โดยใช้วิธีการ กระบวนการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ ไปใช้กับเด็กผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้พัฒนาการของเด็กผู้ด้อยโอกาสเพิ่มมากขึ้น และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อนำเพลงร้องและดนตรีมาจัดกิจกรรมให้เด็กผู้ด้อยโอกาส
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กผู้ด้อยโอกาส ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

### สมมติฐานของการวิจัย

เพลงร้องและดนตรี สามารถช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านความรู้ของเด็กผู้ด้อยโอกาสให้มีชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

### ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ผลการใช้เพลงร้องและดนตรีที่มีต่อพัฒนาการในเด็กผู้ด้อยโอกาส โดยนำเพลงร้องและดนตรีมาจัดในรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ให้กับเด็กผู้ด้อยโอกาส ดังนี้

1. ประชากร

ประชากร คือ กลุ่มเด็กผู้ด้อยโอกาส ณ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 280 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กผู้ด้อยโอกาส อายุระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 12 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมเพลงร้องและดนตรี

ตัวแปรตาม คือ พัฒนาการของเด็กผู้ด้อยโอกาส

4. เนื้อหา

นำเพลงร้องและดนตรีมาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้เด็กผู้ด้อยโอกาสและศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความรู้ของเด็กผู้ด้อยโอกาส ก่อนและหลังจัดกิจกรรม

5. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

6. ระยะเวลาการทำวิจัย

ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2555– 30 กันยายน 2556

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบแนวทางการนำเพลงร้องและดนตรีมาจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการในเด็กผู้ด้อยโอกาส
2. ทราบผลเปรียบเทียบพัฒนาการก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเพลงร้องและดนตรีของเด็กผู้ด้อยโอกาส
3. เด็กผู้ด้อยโอกาสได้รับความรู้และทักษะในการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ทางดนตรี
4. เด็กผู้ด้อยโอกาสเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิดและพฤติกรรม มีความสุขและสนใจในกิจกรรมเพลงร้องและดนตรีดนตรีมากขึ้น

5. กิจกรรมเพลงร้องและดนตรี เป็นตัวช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กผู้ด้อยโอกาสให้มีชีวิตที่ดียิ่งขึ้น
6. กิจกรรมเพลงร้องและดนตรี เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กผู้ด้อยโอกาสสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข
7. งานวิจัยฉบับนี้สามารถเป็นต้นแบบ ในการศึกษาเพื่อพัฒนางานด้านการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ทางดนตรี

### นิยามศัพท์เฉพาะ

เพลงร้องและดนตรี หมายถึง บทเพลงร้องที่มีเนื้อร้อง สั้น ๆ จำง่ายและเครื่องดนตรีที่มีความเหมาะสมสำหรับเด็กผู้ด้อยโอกาส

เด็กผู้ด้อยโอกาส หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต อำเภอรัญสิต จังหวัดปทุมธานี

กิจกรรมเพลงร้องและดนตรี หมายถึง กิจกรรมการฟังเพลง กิจกรรมการร้องเพลง กิจกรรมการสร้างสรรค์ทางดนตรี กิจกรรมการใช้เครื่องเคาะจังหวะ และกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลงที่นำไปใช้กับเด็กผู้ด้อยโอกาส

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต หมายถึง เป็นหน่วยงานสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ที่ให้การอุปการะเด็กกำพร้า อนุญา ถูกทอดทิ้งจากผู้อุปการะเลี้ยงดู เด็กที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้การอุปการะเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม และครอบครัวประสบปัญหา ทั้งเด็กชายและเด็กหญิง

พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านการทำหน้าที่และวุฒิภาวะของอวัยวะระบบต่าง ๆ รวมทั้งตัวบุคคลให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถเพิ่มทักษะใหม่ ๆ เกิดขึ้น และความสามารถในการปรับตัวต่อสภาวะแวดล้อมหรือภาวะใหม่ในบริบทของครอบครัวและสังคม พัฒนาการของมนุษย์ ซึ่งมีผลทำให้เจริญก้าวหน้าตามลำดับทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

พัฒนาการของเด็กผู้ด้อยโดยโอกาส หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กผู้ด้อยโอกาส สามารถสังเกตเห็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจน ซึ่งอัตราในการเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละคนอาจมีอัตราการเปลี่ยนแปลงช้า เร็วแตกต่างกัน

พัฒนาการด้านสติปัญญา หมายถึง เด็กผู้ด้อยโอกาสจะมีการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการรับรู้และการคิดสร้างสรรค์ จะพัฒนาจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสและการรู้คิดเชิงรูปธรรมไปสู่ความเข้าใจในการใช้สัญลักษณ์ แล้วจึงรู้จักคิดเป็นนามธรรม รวมทั้งความคิดที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่การใช้ความคิดที่มีเหตุผล มีความคิดและสามารถจดจำได้ดี

พัฒนาการทางด้านอารมณ์ หมายถึง เด็กผู้ด้อยโอกาสจะพัฒนาความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เช่น ความโกรธ ความกลัว ความเศร้า ความอิจฉาริษยา ความวิตกกังวล ความทุกข์และความสนุกสนานอย่างไม่มี การควบคุม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก จะพัฒนาจากการรับรู้ความรู้สึกทั่วไปไปสู่ความรู้สึกที่ละเอียดลึกซึ้ง จากการรับรู้ความรู้สึกของตนเองไปสู่การรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น

พัฒนาการทางด้านสังคม หมายถึง เด็กผู้ด้อยโอกาสจะพัฒนาความสามารถในการควบคุม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น มีทักษะในการปรับตัวในสังคม ร่วมมือ กับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ความเป็นตัวของตัวเองและรู้จักกาลเทศะ ในเด็กหมายถึงรวมถึง ความสามารถในการช่วยตัวเองในชีวิตประจำวัน

พัฒนาการทางด้านจิตใจ หมายถึง เด็กผู้ด้อยโอกาสมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การ แสดงออกทางความรู้สึก จะพัฒนาจากการรับรู้ความรู้สึกทั่วไปไปสู่ความรู้สึกที่ละเอียดลึกซึ้งจากการ รับรู้ความรู้สึกของตนเองไปสู่การรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น

พัฒนาการทางด้านร่างกาย หมายถึง การเติบโตทางร่างกายซึ่งสามารถวัดได้ การพัฒนา คุณภาพ หรือหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกมาในด้านพฤติกรรม

กิจกรรมการร้องเพลง คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กผู้ด้อยโอกาสได้ออกเสียงร้องเพลงและ ทำท่าประกอบด้วย เป็นคำร้องที่มีลักษณะสั้น ๆ สามารถขับปากได้ตามความเหมาะสมของวัย เนื้อ ร้องจะช่วยพัฒนาและให้ความรู้แก่เด็กหลายด้าน การเรียนรู้เพลงด้วยการขับร้องเป็นการช่วยพัฒนา ทางด้านภาษาอย่างได้ผล

กิจกรรมการฟังเพลง คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฟังบทเพลงที่มีทั้งเนื้อร้องและเสียงดนตรี ประกอบเพลง เด็กสามารถจินตนาการตามเสียงเพลงได้

กิจกรรมการสร้างสรรค์ทางดนตรี คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กได้อ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี เป็นการให้เด็กได้เรียนรู้สัญลักษณ์ของตัวโน้ต ตัวหยุด การเข้าจังหวะ เพื่อให้เด็กได้ฝึกความเข้าใจ ในการอ่านสัญลักษณ์ทางดนตรี และช่วยให้เด็กสามารถคิดได้อย่างมีเหตุผลและคิดอย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมการใช้เครื่องเคาะจังหวะ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กได้ใช้เครื่องดนตรี อุปกรณ์ ดนตรีประกอบเพลง เช่น เครื่องประกอบจังหวะต่าง ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความสนใจและกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็นและเรียนด้วยความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย บทเพลงและดนตรีสามารถใช้เป็นสิ่งเร้าให้เด็กได้กระโดดโลดเต้นไปตามจังหวะ ท่วงทำนองของเพลง จะเป็นการช่วยพัฒนาให้เด็กมีร่างกายแข็งแรงและพลานามัยที่สมบูรณ์ อันจะเป็นผลเกี่ยวโยงไปสู่ จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่มุ่งให้เด็ก มีพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ความคิด สร้างสรรค์ และทักษะด้านอื่น ๆ